

Mittfåra & marginal

SOM-undersökningen 2013
SOM-rapport nr 61

Annika Bergström och Henrik Oscarsson (red)

Redaktörer: Annika Bergström och Henrik Oscarsson

© Författarna och SOM-institutet

Administrativ redaktör: Josefine Bové

Omslag: Daniel Zachrisson

Redigering: Henny Östlund

Tryck: Ale Tryckteam, Bohus, 2014

ISBN: 978-91-89673-30-4

ISSN: 0284-4788

ISRN: GU-STJM--61--SE

INNEHÅLL

Förord	9
Mittfåra & marginal Annika Bergström och Henrik Oscarsson	11
PERSONLIGT	
Vad gör ett liv meningsfullt? Bengt Brülde och Filip Fors	37
Att mäta personlighet Mattias Gunnarsson, Sören Holmberg och Lennart Weibull	51
Politiska konsekvenser av personlig oro Monika Djerf-Pierre och Lena Wängnerud	59
Starkare oro för främlingsfientlighet än för invandring Linn Sandberg och Marie Demker	71
Personlig integritet på nätet Annika Bergström	83
FÖRTROENDE	
Institutionsförtroende mellan berördhet och mediebevakning Sören Holmberg och Lennart Weibull	99
Medieförtroende i nytt medielandskap Lennart Weibull	119
Forskningsfusk och allmänhetens förtroende för forskning Ulrika Andersson	137
I kontakt med riksdagen Martin Brothén och Sören Holmberg	151

MEDIEANVÄNDNING

Ska man gråta om papperstidningen försvinner? Anders Jalakas och Ingela Wadbring	161
Användning och icke-användning av kvällspressen: på papper, via dator, mobil och surfplatta Mathias A. Färdigh och Oscar Westlund	175
Mognande mobil multimedia Oscar Westlund	189
Delad glädje är dubbel glädje? Ingela Wadbring och Sara Ödmark	201
Nyhetsmediernas funktioner Oscar Westlund och Gustav Ekström	213
Generationsskiftningar i mobillandskapet Göran Bolin	229
E-boken: möjligheter och hinder Annika Bergström och Lars Höglund	239
 SAMHÄLLE OCH VÄLFÄRD	
Svenskarna och civilsamhället Edvin Bojje och Mattias Ottervik	255
Att vara jämlik eller inte vara jämlik – är det frågan? Richard Svensson	269
Starkt stöd för välfärdsstaten Lennart Nilsson	281
Att ge feedback på välfärdspolitiken: hur reagerar medborgarna på ökad privatisering? Anna Bendz	295

OPINION

Nej till vinstutdelning – ja till valfrihet i välfärden Lennart Nilsson	309
Restriktivare alkoholopinion – men liberalare alkoholvanor Sören Holmberg och Lennart Weibull	325
Fler negativt inställda till tv-reklam Britt Börjesson och Maria Edström	341
En iskall presstödsopinion Jonas Ohlsson	353
Svenska folkets uppfattningar om intolerans och annan utsatthet Jacob Severin och Marie Demker	367
Åsikter om korruption bortom landets gränser Monika Bauhr och Niklas Harring	383
Opinionsfallet för EU bromsar upp Sören Holmberg	391

PARTIER OCH POLITIK

Ingen partikris trots allt? Gissur Ó Erlingsson och Mikael Persson	407
Konsten att vinna andrahandssympatisörer Per Oleskog Tryggvason och Henrik Oscarsson	421
Partiledarnas ställning Henrik Oscarsson	435
Sverigedemokraternas sympatisörer Anders Sannerstedt	445

FÖRSVAR OCH SÄKERHET

Skilda världar? Försvaret, politikerna och svenskarna
Karl Ydén och Joakim Berndtsson 461

Minskat stöd för övervakning och tvångsmedel
Ulf Bjereld och Henrik Oscarsson 475

Svensk Nato-opinion i förändring?
Ulf Bjereld 487

MILJÖ OCH ENERGI

Är miljö en fråga om vänster och höger i den svenska opinionen?
Niklas Harring 497

Kärnkraft på väg ned
Sören Holmberg 507

Stödet för mer vindkraft försvagas
Per Hedberg 517

METODREDOVISNING

Den nationella SOM-undersökningen 2013
Frida Vernersdotter 531

BILAGOR

Om författarna 563

SOM-institutets böcker 569

FÖRORD

SOM-institutet genomförde hösten 2013 den tjuogoårtonde nationella SOM-undersökningen. *Mittfåra & marginal* är den 61:a publikationen sedan starten 1986. I forskarantologin analyseras resultat från 2013 års undersökning, i vissa frågor med tillbakablick drygt två sekler. Den nationella SOM-undersökningen 2013 genomfördes som fem parallella delstudier med riksrepresentativa urval om vardera 3 400 slumpmässigt valda personer i åldrarna 16 till 85 år. Fyra av undersökningarna är att betrakta som editioner av samma studie. De innehåller delvis gemensamma frågor om samhälle, opinion och medier samt demografi och bakgrund, delvis unika frågor inom olika områden. Den femte editionen genomfördes främst i metodutvecklande syfte och avviker något från de övriga så till vida att formatet och upplägget skiljer sig från en traditionell SOM-undersökning samtidigt som frågorna är hämtade från de ordinarie undersökningarna.

Fältarbetet genomfördes huvudsakligen under september och oktober 2013. Ansvarig för datainsamlingen har varit *Kinnmark Information* med Magnus Kinnmark som fältledare. Mer detaljerade uppgifter om design, uppläggning, genomförande och svarsmönster finns i metoddokumentationen i bokens sista kapitel samt i den metodrapport som publiceras i SOM-institutets rapportserie samtidigt som denna bok.

Upplägget i *Mittfåra & marginal* följer i huvudsak det från tidigare års redovisningar. Förtroende för samhällsinstitutioner, synen på offentlig sektor och välfärd, åsikter om kärnkraft, EU-opinion, tidningsläsning, internetvanor och skiftet från tryckta till digitala kvällstidningar är exempel på långsiktiga trender som analyseras. Andra frågor som fördjupas i just denna publikation är till exempel attityder till e-böcker, övervakningsopinion, delning av nyhetsinnehåll, attityder till tv-reklam, partiernas roll i den svenska demokratin samt oro för personlig integritet på nätet. I boken medverkar samhälls- och opinionsforskare från många olika ämnesområden och lärosäten. Varje författare svarar själv för sin tolkning av data och slutsatserna i respektive kapitel.

Dataunderlaget från tidigare SOM-undersökningar är tillgängliga för akademisk forskning och utbildning via Svensk Nationell Datatjänst (SND) vid Göteborgs universitet. De publikationer som hittills utgivits av SOM-institutet finns förtecknade längst bak i föreliggande volym. Mer information om SOM-institutet finns på institutets hemsida (www.som.gu.se).

Göteborg i juni 2014

Annika Bergström
Docent
Institutionen för journalistik, medier
och kommunikation och SOM-institutet
Göteborgs universitet

Henrik Ekengren Oscarsson
Professor
Statsvetenskapliga institutionen
och SOM-institutet
Göteborgs universitet

